

4. Euroopa Inimõiguste Kohtu olemus, kaebuste liigid ja vastuvõetavuse kriteeriumid

4.1. Euroopa Inimõiguste Kohus ei ole ei esimene ega viimane aste

Tuleb meeles pidada, et Euroopa Inimõiguste Kohus ei ole esimene ega viimane kohtuaste. Selleks, et sinna pöörduda, peab enne kasutama kõiki oma riigis – või riigis, mille peale kaevatakse, st vastustajariigis – selleks ette nähtud õiguskaitsevahendeid, st tuleb eelnevalt pöörduda oma riigis kohtutesse, nt vaidlustada oma riigis riigi tegevus või tegevusetus. Üldjuhul tuleb läbi käia oma riigis kõik kohtuastmed (ammendada kõik riigisisised, rahvuslikud, ka siseriiklikuks nimetatud õiguskaitsevahendid), välja arvatud, kui nt asja peale kõrgemasse astmesse edasi kaevata enam ei saa, siis tuleb EIK-sse pöörduda pärast riigisisest viimast otsust, mille peale selles riigis enam oma kohtutes edasi kaevata ei saa.

Siiski võib Euroopa Inimõiguste Kohus astuda teatud juhtudel (kui vastavas riigis puuduvad tõhusad õiguskaitsevahendid) mõnes mõttes otsekui esimese astme kohtu rolli, sest mujalt pole lihtsalt kaebajal võimalik inimõiguste teemalist vaidlust alustada ning abi saada.

Niinimetatud neljanda astme doktriini järgi on Euroopa Inimõiguste Kohtu jurisdiktsioon riigisisese õiguse kontrollimisel piiratud ning ta saab teostada järelevalvet üksnes selle üle, kas riigisisene õigus on korrektselt tõlgendanud ja kohaldanud EIÕK-d tagamaks, et riigid ei ole seda teinud meelevaldselt või ilmselgelt ebamõistlikult.¹ Kohus on korduvalt kinnitanud, et tema ülesanne ei ole tegeleda nende vigade parandamisega, mida on teinud riikide kohtud riigisisese õiguse ja faktide kohaldamisel, välja arvatud juhul, kui sellega on rikutud EIÕK-ga kaitstud õigusi.²

Euroopa Inimõiguste Kohus ei saa kedagi süüdi mõista ega ka näiteks vanglast vabastada. Teatud erandlikel juhtudel on ta viimast siiski nõudnud, kui on nt tegu ilmselgelt ja äärmiselt raskete inimõiguste rikkumistega.³ Teatud juhtudel on kohus

ka näiteks kohustanud ennistama ametisse ebaõiglaselt vallandatud riigisiseseid kohtunikke⁴ (vt kohtuotsusega kaasnevatest meetmetest alapunkt 6.3).

Võib öelda, et osas küsimustes, mis puudutavad EIÕK kohaldamist ja tõlgendamist, on Euroopa Inimõiguste Kohus mõnes mõttes viimase astme instants, mille otsusega peavad riigisiseseid kohtud arvestama. Seetõttu on seda kohut vaadeldud ka kui Euroopa konstitutsioonikohut⁵ (vt ka alapunkt 8.2).

Paraku ei saa Euroopa Inimõiguste Kohus võtta ühtki inimõiguste väidetava rikkumisega seotud asja arutamiseks omal algatusel nagu teatud juhtudel näiteks ombudsmanid, vaid selleks peavad esitama Euroopa Inimõiguste Kohtule kaebuse kas üksikisikud (nii on see valdavalt), teatud tingimustel ka isikute rühmad või riigid (riikidevahelised kaebused).

4.2. Individuaalne kaebus kui Euroopa Inimõiguste Kohtu töö nurgakivi

Euroopa Inimõiguste Kohtu töös on vaieldamatult tähtsaimal kohal üksikisikute individuaalkaebused (EIÕK art 34). Selle sätestamine EIÕK-s on EIÕK loojate omamoodi geniaalne leid ja julge samm lubada inimestel, kes tunnevad, et avalik võim on neile ülekohut teinud või teatud juhtudel tolereerinud neile teiste poolt ülekohtu tegemist, kaevata oma riigi/ülekohut teinud Euroopa Nõukogu liikmesriigi vastu inimõiguste rikkumises Euroopa Inimõiguste Kohtusse.

Euroopa Inimõiguste Kohtusse on võimalik pöörduda rohkem kui 800 miljonil Euroopa Nõukogu territooriumi elanikul 47 liikmesriigist alates Vladivostokist kuni Euroopa läänepoolseima nurgani Cabo da Roca. Seda võimalust kasutavad vähemal või suuremal määral olenevalt inimõiguste rikkumise tasemest, aga ka õiguskultuurist ja traditsioonidest, õigusabi kättesaadavusest ja õigusteadvusest ning paljudest muudest teguritest sõltuvalt Euroopa Nõukogu paljude riikide kodanikud ja elanikud.

Kohtu veebilehelt on võimalik saada statistiline ülevaade selle kohta, kui suur on kaebuste hulk ühest või teisest riigist suhestatuna elanike arvuga (Eesti näitaja on olnud enamasti veidi üle keskmise), nagu ka näiteks sellest, milliste EIÕK artiklite vastu on teatud riik kõige rohkem eksinud.⁶

4.3. Riikidevahelised kaebused

EIÕK artikli 33 alusel võib üks selle osalisriik pöörduda Euroopa Inimõiguste Kohtu poole väitega, et teine osalisriik on EIÕK-d ja selle protokolli rikkunud.[7](#) Tegelikult on selliste kaebuste osakaal kaduvväike: kohtu algusaastatest (st EIÕK jõustumisest praegusajani) on selliseid kaebusi olnud 30 ringis,[8](#) kuigi esimene esitati juba enne kohtu tööle hakkamist, 1957. aastal – Kreeka vs. Ühendkuningriik –, ja puudutas väidetavaid EIÕK rikkumisi Küprosel.[9](#)

Peamiselt on need seotud tundlike valdkondadega ja poliitiliste, ka sõjaliste konfliktidega. Siia kuuluvad näiteks Küprose ja Türgi[10](#) vaidlused Põhja-Küprose pärast, Gruusia ja Venemaa[11](#) vaidlused seoses väidetava ebaproportsionaalse rünnakuga tsiviilelanikele Gruusia sõjas, Ukraina ja Venemaa[12](#) vaidlused seoses Krimmi poolsaarega ja Maidani sündmustega Kiievis ning Armeenia ja Aserbaidžaaani vahelised vaidlused (nii Armeenia kui ka Aserbaidžaaani algatatud) seoses konfliktiga Mägi-Karabahhis.[13](#)

Leidub ka riikidevahelisi nn varjatud vaidlusi, mille puhul käsitlevad individuaalkaebusena esitatud kaebused sisuliselt riikidevaheliste konfliktide tagajärgi.[14](#) Teisalt käsitleb näiteks Sloveenia ja Horvaatia vaidlus[15](#) ühe Sloveenia panga kaebust seoses Horvaatia ettevõtete võlgade kogumisega.

Riikidevahelises vaidluses on mõlema riigi kohtunikud automaatselt kohtu koosseisus. Enamasti läheb selline vaidlus kas menetlusosaliste või koja enda ettepanekul suurkotta, samuti on sagedased istungid, isegi tunnistuste võtmised ja võib juhtuda, et Euroopa Inimõiguste Kohus rakendab esialgset õiguskaitset.[16](#) Mõnikord laheneb asi sõbraliku kokkuleppega (vt lähemalt alapunkt 6.1),[17](#) kuid tavaliselt siiski mitte ja sel juhul võib tulemuseks olla rikkumist leidva otsuse korral kaotanud riigi kohustus maksta kannatanud riigi kasuks kahjuhüvitist, mida viimasel tuleb jagada rikkumise ohvriks olnud inimestele.[18](#)

4.4. Euroopa Inimõiguste Kohtu arvamused

Varem toetus EIK-i arvamuse andmine ainult EIÕK artiklile 47 ja oli marginaalne, sest arvamuse taotlemise õigus oli vaid Euroopa Nõukogu ministrite komiteel. Alates EIÕK protokoli nr 16 jõustumisest 1. augustil 2018 on EIK-i arvamustel üha kasvav roll EIÕK kohaldamisel ja tõlgendamisel. Nimelt võivad selle protokoli ratifitseerinud riikide kõrgeimad kohtud (sh Eesti Riigikohus), kes on määratletud Euroopa Nõukogu peasekretärile saadetavas deklaratsioonis, nüüd taotleda ise Euroopa Inimõiguste Kohtult arvamust.[19](#)

Nad võivad taotleda kohtult nõuandvat arvamust EIÕK-s või selle protokollides määratletud õiguste ja vabaduste tõlgendamise või kohaldamisega seotud põhimõttelistes küsimustes ning üksnes oma menetluses oleva kohtuasja raames. Taotluse esitanud riigisisene kohus peab oma taotlust põhjendama ning kirjeldama kohtuasja asjakohaseid õiguslikke ja faktilisi asjaolusid.

Suurkoja viiest kohtunikust koosnev kolleegium otsustab, kas rahuldada nõuandva arvamuse taotlus. Kui taotlus rahuldatakse, annab suurkoda nõuandva arvamuse. Taotluse rahuldamata jätmist tuleb kolleegiumil seevastu põhjendada.

Euroopa Nõukogu inimõiguste volinikul (vt lähemalt alapunkt 1.1) ja EIÕK neil osalisriikidel, kelle kohus on taotluse esitanud, on õigus esitada kirjalikke seisukohti ja osaleda suulisel kohtuistungil. Euroopa Inimõiguste Kohtu president võib kutsuda veel teisi oma seisukohti esitama. Euroopa Inimõiguste Kohtu enda arvamus ei ole küll siduv ei küsinud kohtule ega rangelt võttes ka EIK-ile endale, kuid seda tuleb põhjendada ja vähemusse jäänud kohtunikud võivad esitada eriarvamusi. Arvamus ei välista hiljem, kui riigisisene menetlus on lõppenud, esitada kaebust Euroopa Inimõiguste Kohtusse.

Huvitaval kombel pidas Euroopa Liidu Kohus, kui ta analüüsis Euroopa Liidu võimalikku ühinemist Euroopa inimõiguste konventsiooniga ja selle kahetsusväärset sisuliselt maha laitis, just Euroopa Inimõiguste Kohtule arvamuse andmise pädevust ohtlikuks EL-i õiguse autonoomiale ja ühetaolisele kohaldamisele.[20](#) Samal ajal tuleb see EIÕK tõlgendamisele ja kohaldamise praktikale liikmesriikides kindlasti kasuks ning võib hoida ära hilisemaid vaidlusi.

Kuna arvamused avaldatakse, tasub nendega kindlasti tutvuda ja end kursis hoida. Esimese arvamuse küsis Euroopa Inimõiguste Kohtult Prantsuse kõrgeim kassatsioonikohus (pr *cour de cassation*). See puudutas surrogaatema abil välismaal saadud lapse sünniga seotud üksikasjade registreerimist Prantsusmaal selleks, et tunnustada vanema-lapse õiguslikku suhet kavandatava ema ja lapse vahel.[21](#) Samas on EIK arvamuse taotluse ka tagasi lükanud, leides, et küsimus ei puuduta EIÕK kohaldamist ja tõlgendamist selliselt, et Euroopa Inimõiguste Kohus peaks oma arvamuse andma.[22](#)

4.5. Nõuded kaebustele ja vastuvõetamatud kaebused

Kuna Euroopa Inimõiguste Kohtu töö põhirõhk on, nagu rõhutatud, individuaalkaebustel, siis vaatlemegi järgnevalt, millised nõuded peab kaebus täitma

selleks, et see oleks vastuvõetav.

Kaebuse esitajaks saab olla üksikisik, isikute rühm, ettevõtte või mittetulundusühing, kelle õigusi on rikutud, riikidevahelistes kaebustes ka EIÕK osalisriik.

Vastustajaks saavad olla üks või mitu riiki, kes on EIÕK ratifitseerinud ja kaebaja arvates EIÕK-st tulenevaid kohustusi rikkunud. Kolmandate riikide, st EIÕK-ga mitte ühinenud riikide; üksikisikute ega rahvusvaheliste organisatsioonide (ka EL niikaua, kuni ta ei ole EIÕK-ga liitunud) vastu kaebust esitada ei saa.

Vastuvõetavuse kriteeriumid:

- Riigisiseste õiguskaitsevahendite ammendamine: kaebus peab olema esitatud riigisisestes kohtutes kuni kõrgeima võimaliku astmeni, järgides nende menetlusreegleid ja andes nii vastustajariigile võimaluse lahendada väidetav rikkumine ise esmalt oma riigis. Euroopa Inimõiguste Kohus kohaldab seda kriteeriumi paindlikult ja ilma liigse formaalsuseta:[23](#) kui riigis on mitu edasikaebevõimalust, piisab Euroopa Inimõiguste Kohtule ammendamiseks ühe võimaluse lõpuni läbimisest.[24](#) Samas, kui kaebaja kasutab õiguskaitsevahendeid, mis ei ole Euroopa Inimõiguste Kohtu arvates vajalikud (nt teistmine (juba jõustunud kohtuotsuse või -määruse uus läbivaatamine kõrgeimas kohtus), erakorralised kaebused), siis nendele kulutatud aeg ei peata Euroopa Inimõiguste Kohtusse kaebuse esitamise tähtaega.[25](#) Sageli sõltub see, kas riigisisised õiguskaitsevahendid on ammendunud, konkreetsest kohtuasjast; teisalt ei piisa pelgalt kaebaja kahtlusest, et riigisiselt pole võimalik kaevata või edasi kaevata, selleks, et väita, et õiguskaitsevahendid, mis peaksid olema ammendatud, ei esinegi.[26](#) Nii lihtsalt ei astu Euroopa Inimõiguste Kohus nn esimese astme kohtu rolli. Õiguskaitsevahendite ammendamist peab siiski olema proovitud ja vastustaval valitsusel on võimalik õiguskaitsevahendi puudumise väide ümber lükata.
- EIÕK-ga tagatud ühe või mitme õiguse väidetav rikkumine: piisab ka, kui riigisiseste õiguskaitsevahendite ammendamise korral viidatakse riigisisestes kohtutes sisuliselt ühele EIÕK-ga tagatud õigusele, isegi kui viide EIÕK artiklile on puudulik.[27](#)
- Kaebus tuleb esitada nelja kuu jooksul alates asjas tehtud viimasest kohtuotsusest:[28](#) kaebetähtaja sätestamine on vajalik õiguskindluse eesmärgil. Kaebetähtaeg hakkab tegelikult kulgema päevast, mil kaebaja esindaja või kaebaja sai piisava teadmise viimasest riigisisest otsusest[29](#) või kui tegu on

jätkuva rikkumisega, mille vastu puuduvad riigisisised õiguskaitsevahendid, siis inimese õigusi rikkuva olukorra lõppemise päevast.[30](#)

- Kaebuse esitaja peab olema otseselt ja isiklikult EIÕK rikkumise ohver ning kandnud märkimisväärset kahju.

Siinjuures on tähtis rõhutada, et Euroopa Inimõiguste Kohus võib menetluse igas staadiumis otsustada, et kaebus on vastuvõetamatu (vt EIÕK art 35 lg 4).

Veel tuleb tähele panna, et vastuvõetavuse negatiivsed kriteeriumid, st see, millal Euroopa Inimõiguste Kohus kindlasti ei aruta kaebust, on omakorda järgmised.

- Euroopa Inimõiguste Kohus ei aruta anonüümseid kaebusi: see ei tähenda muidugi, et ta ei saaks muuta kaebaja palvel või omal algatusel kaebaja andmeid avalikkusele anonüümseks, asendades tema nime initsiaalide või vööraste tähtedega.[31](#)
- Kui kaebus ei sisalda uut asjassepuutuvat teavet: kaebus ei tohi olla sisult sama juba varem Euroopa Inimõiguste Kohtus arutatuga või mõnes teises rahvusvahelises uurimis- või lahendamismenetluse raames arutamiseks esitatuga. See peaks välistama nn *forum shopping*'u, st selle, et kaebaja valib mitme rahvusvahelise kabevõimaluse seast talle soodsaima.
- Euroopa Inimõiguste Kohus võib vastuvõetamatuks tunnistada ka kaebuse, mis ei ole kooskõlas EIÕK ja selle protokollidega (nt kus ei toetuta üldse EIÕK-le, taotletakse midagi, mida EIÕK ei reguleeri) ning on ilmselgelt põhjendamatu. Ilmselgelt põhjendamatuks võib kaebuse tunnistada siis, kui ta formaalselt vastab vastuvõetavatusse kriteeriumidele, kuid sellest ei ilmne, et mingilgi moel võiks olla tegemist inimõiguste rikkumisega või kui on olemas välja kujunenud kohtupraktika, kus samasugustes olukordades on leitud mitterikkumine. Kaebus võib olla ilmselgelt põhjendamatu ka siis, kui kaebaja pole toonud piisavalt faktilisi tõendeid kaebuse toetamiseks ega õiguslikke argumente, kui ta pole nt selgitanud, miks ta arvab, et EIÕK-d on rikutud. Samuti võib kaebus olla ilmselgelt põhjendamatu, kui EIK objektiivselt ei saa aru, mida kaebaja tahab, kui kaebus on väga laialivalguv või ilmselgelt välja mõeldud või ilmselgelt vastuolus terve mõistusega või kui Euroopa Inimõiguste Kohtusse kaevatakse nagu neljanda astme kohtusse.
- Järgmiseks negatiivseks kriteeriumiks võib olla, kui kaebusega kuritarvitatakse kaebeõigust (kohtu kohtureeglite reegli 44 punkti a alusel on menetlusosalistel kohustus täielikult teha kohtuga koostööd). Kaebeõiguse kuritarvitamine võib seisneda valetamises (kaebaja varjab olulist infot või esineb valeidentiteedi all,

võltsib kohtule esitatavaid dokumente); selles, et ta avalikustab sõbraliku kokkuleppe läbirääkimiste saladuse;[32](#) selles, et ta kasutab kohtuga suheldes tavaväljendusega võrreldes ebatsensuurseid, ähvardavaid, provokatiivseid jms väljendeid vastustaja, Euroopa Inimõiguste Kohtu või selle töötajate kohta[33](#) või

- juhul kui, kaebuse esitaja pole kandnud märkimisväärset kahju. Varem seisis EIÕK-s ka kaitsekalusel: välja arvatud, kui EIÕK-s ja selle protokollides määratletud inimõiguste austamine nõuab asja menetlemist, st siis tuleb kaebust ka menetleda, olenemata märkimisväärse kahju puudumisest. See kaitseklausel vähendas „märkimisväärse kahju“ kannatamist sisaldava klausli kasutamist ja eemaldati seetõttu EIÕK protokoll nr 15 jõustumisega. Märkimisväärse kahju mõistet sisustatakse lisaks objektiivsele (üldjuhul pole alla 500 euro suurune kahju märkimisväärne[34](#)) ka subjektiivsest aspektist lähtuvalt, st sellest, milline väärtus võis olla tekkinud kahjul kaebaja jaoks.

Euroopa Inimõiguste Kohtu endine president Linos-Alexandre Sicilianos ja tema raamatu kaasautor Maria-Andriani Kostopoulou on liigitanud vastuvõetavuse kriteeriumid järgmiselt:

- menetluslikud kriteeriumid:

riigisiseste õiguskaitsevahendite ammendamise kohustus;

neljakuuline kaebetähtaeg;

anonüümse kaebuse lubamatus;

samasisulise kaebuse lubamatus;

kaebeõiguse kuritarvitamise keeld.

- Euroopa Inimõiguste Kohtu jurisdiktsiooni puudutavad kriteeriumid, mis omakorda jagunevad järgmiselt:

Euroopa Inimõiguste Kohtu pädevus *ratione materiae*, st puudutab Euroopa inimõiguste konventsiooniga kaitstud õigust (õigusi);

Euroopa Inimõiguste Kohtu pädevus *ratione personae*, st kaebaja isik peab vastama EIÕK nõuetele, s.o olema füüsiline isik (ükskõik mis kodakondsusest/rahvusest, õigussvõimega elav isik või lahkunud ohvri sugulane) või isikute rühm,

mittetulundusühing, ettevõtte või valitsusväline organisatsioon (ka nt poliitilised erakonnad, kirikud, kloostrid ja telettevõtted, st kõik, kes pole avaliku võimu teenistuses). Oluline on siinkohal nn ohvristaatus, st asjaolu, et väidetavalt on rikutud kaebaja üht või mitut EIÕK-ga tagatud õigust. Vastustajariik peab olema EIÕK osalisriik;

Euroopa Inimõiguste Kohtu pädevus *ratione loci*, st EIÕK osalisriigi territooriumil või ka osalisriigi poolt mujal toime pandud võimalik rikkumine, kui see sooritati EIÕK osalisriigi või selle ametniku kontrolli all oleval territooriumil;

pädevus *ratione temporis*, st alates EIÕK jõustumisest (asutajariikidele) või vastavalt sellest, millal EIÕK vastava osalisriigi, vastustajariigi suhtes jõustus ning kohustuslikuks muutus;

- kohtuasja sisu puudutavad kriteeriumid, mis seisneb selles, et vastuvõetav ei ole:

esiteks ilmselgelt põhjendamatu kaebus (st Euroopa Inimõiguste Kohus ei saa olla neljas aste, isegi kui kaebus formaalselt vastab kaebusele esitatavatele nõuetele, kuid sisuliselt puudub vähimgi element, mis viitaks EIÕK-ga tagatud õiguste rikkumisele) ja teiseks selline kaebus, kui EIÕK väidetava rikkumisega pole tekitatud märkimisväärset kahju.[35](#)

Ei ole kahtlust, et suure töökoormuse tõttu on Euroopa Inimõiguste Kohus muutunud aja jooksul järjest rangemaks, kui kontrollib talle esitatud kaebuste vastavust Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtureeglite reegli 47 nõuetele. Samuti on aja jooksul muudetud rangemaks selles reeglis sisalduvaid nõudeid endid. See on toonud omakorda kaasa nii arutelu selle üle, kuidas avaldavad vastuvõetavuse kriteeriumid mõju kohtu legitiimsusele[36](#) ja sellele, et kohus pakuks piisavat abi eeskätt individuaalkaebuse esitajatele inimõiguste võimalike rikkumiste korral, kui ka teiselt poolt selle üle, kas kohus ei peaks saama hoopis suuremat voli otsustada selle üle, milliste kaebustega ta tegeleb, et keskenduda pretsedente loovatele põhimõttelistele sisulistele otsustele.

- [1](#)EIK, 73049/01, Anheuser-Busch Inc. vs. Portugal, 11.10.2005, p 83.
- [2](#)EIK (suurkoda), 30544/96, García Ruiz vs. Hispaania, 21.01.1999, p 28.
- [3](#)Nt EIK (suurkoda), 71503/01, Assanidze vs. Gruusia, 08.04.2004, p-d 202–203.
- [4](#)Vt nt EIK, 21722/11, Oleksandr Volkov vs. Ukraina, 09.01.2013, p 202 ja resolutiivosa p 9, vrd seevastu EIK, 29492/05, Kudeshkina vs. Venemaa,

26.02.2009, kus Euroopa Inimõiguste Kohus ei näinud ette kohtuniku ennistamist, vaid määras rahalise hüvitise. Vt ka hilisem asi, EIK, 76639/11, Denisov vs. Ukraina, 25.09.2018. Näiteid teistest erimeedetest, mida Euroopa Inimõiguste Kohus on liikmesriiki kohustanud võtma, vt EIK, 46468/06, Aleksanyan vs. Venemaa, 22.12.2008, p 240; ja EIK, 40984/07, Fatullayev vs. Aserbaidžaan, 22.04.2010, p-d 176 ja 177.

- [5](#)Sweet, A. On the Constitutionalisation of the Convention: The European Court of Human Rights as a Constitutional Court. Yale Law School Faculty Scholarship Series Papers 2009. – https://digitalcommons.law.yale.edu/fss_papers/71/ (06.11.2020); Ulfstein, G. The European Court of Human Rights as a Constitutional Court? Festschrift to the 40th Year Anniversary of the Universität der Bundeswehr, Munich: 'To Live in World Society – To Govern in the World State', PluriCourts Research Paper No. 14–08, 2014. – <https://ssrn.com/abstract=2419459> (06.11.2020).
- [6](#)Vt nt statistika Euroopa Inimõiguste Kohtu veebilehel https://www.echr.coe.int/Documents/Stats_analysis_2020_ENG.pdf (16.08.2021).
- [7](#)Vt ka Risini, I. The Inter-State Application under the European Convention on Human Rights. Leiden, Boston: Brill Nijhoff 2018.
- [8](#)Vt riikidevaheliste vaidluste täpset loetelu Euroopa Inimõiguste Kohtu veebilehelt https://www.echr.coe.int/Documents/InterState_applications_ENG.pdf (16.08.2021).
- [9](#)Euroopa Inimõiguste Komisjon, 176/56, Kreeka vs. Ühendkuningriik, 26.09.1958.
- [10](#)Asjas Küpros vs. Türgi on olnud juba mitu kaebust, vt nt EIK, 25781/94, Küpros vs. Türgi (IV), 10.05.2001, ja kahju hüvitamise kohta 12.05.2014 (nagu näha, võttis selle menetlemine aega 20 aastat!).
- [11](#)EIK, 13255/07, Gruusia vs. Venemaa (I), 3.07.2014, ja kahju hüvitamise kohta vastavalt 31.01.2019; EIK, 38263/08, Gruusia vs. Venemaa (II), 21.01.2021, ning EIK, 61186/09, Gruusia vs. Venemaa (III), Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtuasjade nimistust kustutatud, 16.03.2010.
- [12](#)Vt nt EIK kohtumäärused (osaliselt vastuvõetavuse kohta), 20958/14 ja 38334/18, Ukraina vs. Venemaa (VII), 14.01.2021.
- [13](#)EIK (esialgse õiguskaitse taotlus), 42521/20, Armeenia vs. Aserbaidžaan, 27.09.2020; EIK (esialgse õiguskaitse taotlus), 47319/20, Aserbaidžaan vs. Armeenia, 27.10.2020.

- [14](#)Vt nt EIK (suurkoda), 11138/10, Mozer vs. Moldova Vabariik ja Venemaa, (Transnistria konflikt küsimuses), 23.02.2016.
- [15](#)EIK, 54155/16, Sloveenia vs. Horvaatia, 18.12.2020.
- [16](#)Vt EIK, 55855/18, Ukraina vs. Venemaa (VII), 29.11.2018, seoses vahejuhtumiga Kertši väinas, mis toimus 25.11.2018 Ukraina laevastiku meeskonna vangistamise tõttu: Euroopa Inimõiguste Kohus rahuldab Ukraina esialgse õiguskaitse taotluse selleks, et kinnipeetavad saaksid kohe vajalikku meditsiiniabi.
- [17](#)Vt nt EIK, 34382/97, Taani vs. Türgi, 05.04.2000.
- [18](#)Vt nt EIK, 25781/94, Küpros vs. Türgi (IV), otsus kahju hüvitamise kohta 12.05.2014 ja EIK, 13255/07, Gruusia vs. Venemaa (I), otsus kahju hüvitamise kohta 31.01.2019.
- [19](#)Vt nt Kučera, M. Advisory jurisdiction under Protocol No. 16 to the Convention.
- [20](#)Euroopa Liidu Kohtu arvamus 2/2013, 18.12.2014, milles kohus leidis, et EL-i ühinemist EIÕK-ga käsitlev leping ei ole kooskõlas ELL-i art 6 lg-ga 2.
- [21](#)Euroopa Inimõiguste Kohtu arvamus, P16-2018-001, 10.04.2019.
- [22](#)Vt Slovakkia Ülemkohtu taotlus politseimeetmete järelevalve sõltumatuse kohta, EIK (arvamuse vastuvõetamatuse põhjendus), P16-2020-001, 01.03.2021.
- [23](#)EIK, 2614/65, Ringeisen vs. Austria, 16.07.1971; EIK (suurkoda), 17153/11 jt, Vučković jt vs. Serbia, 25.03.2014.
- [24](#)EIK (suurkoda), 17056/06, Micallef vs. Malta, 15.10.2009.
- [25](#)EIK (määrus), 21287/02, Prystavska vs. Ukraina, 17.12.2002; EIK (suurkoda), Jeronovičs vs. Läti, 44898/10, 05.07.2016, p 75.
- [26](#)EIK (suurkoda), 56581/00, Scoppola vs. Itaalia nr 2, 01.03.2006.
- [27](#)EIK, 18877/91, Ahmet Sadik vs. Kreeka, 15.09.1996.
- [28](#)NB! Varem oli kaebetähtaeg pikem: kuus kuud. Kuigi juba 01.08.2021 jõustunud EIÕK protokolliga nr 15 muudeti tähtaeg lühemaks, jõustub see osa protokollist 01.02.2022. Lisaks ei kohaldata uut tähtaega kaebuste suhtes, mis puudutavad menetlusi, milles on riigisisene lõplik otsus tehtud enne 01.02.2022 (nende otsuste peale Euroopa Inimõiguste Kohtusse pöördumisel kehtib kuuekuuline kaebetähtaeg).
- [29](#)EIK (määrus), 23852/04, Koç ja Tosun vs. Türgi, 13.11.2008; EIK (määrus), 66894/01, Pejić vs. Horvaatia 19.12.2002.
- [30](#)EIK (suurkoda), 27396/06, Sabri Güneş vs. Türgi, 29.06.2012.
- [31](#)Vt Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtureeglite reegel 47 lg 4.

- [32](#)Vt vastavalt EIK (suurkoda), 67810/10, Gross vs. Šveits, 30.09.2014; EIK (määrus), 31721/09, Drijfhout vs. Madalmaad 22.02.2011; EIK (määrus), 30164/05, Bagheri ja Maleki vs. Madalmaad, 15.05.2007.
- [33](#)EIK (määrus), 46167/09, Jula vs. Rumeenia, 05.09.2017.
- [34](#)Vt nt EIK (määrus), 52036/09, Kiouisi vs. Kreeka, 20.09.2011.
- [35](#)Sicilianos, L.-A., Kostopoulou, M.-A., La requête individuelle en vertu de la Convention européenne des droits de l'homme, Guide procédural. Strasbourg: Conseil de l'Europe 2019, lk 42.
- [36](#)Vt nt de Londras, F., Dzehtsiarou, K. Great Debates on the European Convention on Human Rights, 2018, lk 51.